

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544

และ

คำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
เรื่อง การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544

กลุ่มพัฒนาระบบและสอบบัญชี
กองวิชาการและแผนงาน
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ.2544

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
พ.ศ. 2544

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 และ มาตรา 105 กำหนดให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก หรือบุคคลภายนอกเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ นั้น

เพื่อให้การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์เป็นไปโดยเหมาะสมมี ประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ อาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา 16 (8) แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 688/2543 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2543 เรื่อง มอบอำนาจให้ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียน สหกรณ์จึงกำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบ กิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการ ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในกัยระเบียบ นี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบ กิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2543

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

ผู้ตรวจสอบกิจการ หมายความว่า สมาชิกของสหกรณ์ หรือบุคคลภายนอกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

สหกรณ์ หมายความว่า สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ตามมาตรา 4 และตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

ข้อ 5 ผู้ตรวจสอบกิจการต้องไม่เป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

5.1 ผู้สอบบัญชีหรือผู้ช่วยผู้สอบบัญชี หรือบุคคลที่อยู่ในสังกัดนิติบุคคลที่รับงานสอบบัญชีของสหกรณ์นั้น

5.2 กรรมการของสหกรณ์นั้น

5.3 ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์นั้นหรือ สหกรณ์

อื่นใด

5.4 บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต

(2) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ฐานทุจริตต่อหน้าที่

(3) เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดท้ายให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา 22 (4) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

(4) เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งกรรมการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่

ข้อ 6 ให้ผู้ตรวจสอบกิจการ ดำเนินการตรวจสอบและเสนอรายงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ในกรณีที่ปรากฏชัดเจนว่ามีเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญแก่สหกรณ์ หรือสหกรณ์ปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำแนะนำของทางราชการ รวมทั้งข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมหรือคำสั่งของสหกรณ์ ให้ผู้ตรวจสอบกิจการแจ้งต่อคณะกรรมการดำเนินการและส่วนราชการที่มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ทราบโดยเร็ว

ข้อ 7 การตรวจสอบกิจการให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ข้อ 8 ให้อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ 9 การดำเนินการใดที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2543 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม 2543 ที่มีอยู่ในวันที่ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ ให้ถือว่ายังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะมีการประชุมใหญ่และมีการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2544

(ลงชื่อ) **บุญมี จันทรวงศ์**

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

เรื่อง

การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ.2544

ที่ กษ 0406/ว.51

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. 10200

1 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

เรียน ประธานกรรมการดำเนินการทุกสหกรณ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการ
ของสหกรณ์ พ.ศ. 2544
2. คำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่อง การตรวจสอบ
กิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544

ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้ยกเลิกระเบียบนายทะเบียน
สหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2543 และกำหนด
ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
พ.ศ. 2544 ขึ้นใหม่ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำคำแนะนำ
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่อง การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
พ.ศ. 2544 นั้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงขอส่งระเบียบฯและคำแนะนำฯ
ดังกล่าวตามสิ่งที่ส่งมาด้วย เพื่อใช้เป็นแนวทางการตรวจสอบกิจการให้มี
ประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงชื่อ)

ขอแสดงความนับถือ

สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์

(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กองวิชาการและแผนงาน

โทร. 2821108

โทรสาร 6285769

คำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
เรื่อง การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
พ.ศ. 2544

ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ. ศ. 2544 ข้อ 7 ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดคำแนะนำในการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางการตรวจสอบกิจการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ นั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงกำหนดคำแนะนำเกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ตรวจสอบกิจการ

มาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544 กำหนดให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์นั้น ตามหลักสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยสมาชิก ซึ่งสมาชิกได้เลือกกรรมการเข้ามาเป็นตัวแทนในการบริหารงานสหกรณ์ การตรวจสอบว่ากรรมการที่ได้รับการเลือกเข้ามานั้นได้ทำหน้าที่ตามที่ควรเพียงใดก็ควรทำโดยสมาชิกเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ การเลือกผู้ตรวจสอบกิจการควรพิจารณาเลือกจากสมาชิกของสหกรณ์เป็นลำดับแรก ถ้าไม่สามารถเลือกจากสมาชิกได้จึงเลือกจากบุคคลภายนอกเป็นลำดับต่อไป ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ในกรณีที่สหกรณ์เลือกนิติบุคคลเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

หนังสือตอบรับงานตรวจสอบกิจการของนิติบุคคล ควรระบุชื่อผู้ที่รับผิดชอบ
ในการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ไว้ให้ชัดเจนด้วย

ในการเลือกผู้ตรวจสอบกิจการของชุมนุมสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิก
ของชุมนุมสหกรณ์ คือ สหกรณ์ต่าง ๆ การที่สหกรณ์สมาชิกจะรับงาน
ตรวจสอบกิจการของชุมนุมสหกรณ์ ในข้อบังคับของสหกรณ์สมาชิคนั้น
ต้องมีการกำหนดเรื่องการรับงานตรวจสอบกิจการไว้ในวัตถุประสงค์ของ
สหกรณ์ และจะต้องมอบหมายให้ผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งเข้าร่วมประชุมใหญ่
ของชุมนุมสหกรณ์เป็นผู้รับงานตรวจสอบกิจการของชุมนุมสหกรณ์ด้วย
หากไม่มีการมอบอำนาจดังกล่าว และผู้แทนของสหกรณ์ได้รับการเลือกตั้ง
จากที่ประชุมใหญ่ให้ทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการของชุมนุมสหกรณ์ ให้ถือ
ว่าเป็นการทำโดยส่วนตัวของผู้แทนนั้นในฐานะบุคคลภายนอก

2. จำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ

หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ กษ 0216/ว.28751
ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2542 นายทะเบียนสหกรณ์ได้กำหนดจำนวน
ผู้ตรวจสอบกิจการโดยให้ที่ประชุมใหญ่สามารถเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ
ได้ไม่เกิน 5 คนในกรณีเป็นบุคคลธรรมดา และหากเป็นนิติบุคคลให้มีจำนวน
ไม่เกิน 1 นิติบุคคล ดังนั้น หากที่ประชุมใหญ่เลือกผู้ตรวจสอบกิจการเกิน
กว่า 1 คน ให้ผู้ตรวจสอบกิจการเหล่านั้นเลือกประธานผู้ตรวจสอบกิจการขึ้น
แล้วแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ในคราวเดียวกันกับที่มีการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบ
กิจการได้ทราบ ประธานผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติ
งานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีการตรวจสอบกิจการ และสรุปผลการ
ตรวจสอบกิจการเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมใหญ่ด้วย

3. การพิจารณาสรรหาผู้ตรวจสอบกิจการ

การพิจารณาสรรหาผู้ตรวจสอบกิจการควรพิจารณา ดังนี้

3.1 ผู้ตรวจสอบกิจการควรมีความรู้ความสามารถที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทั้งนี้ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมกับสภาพของสหกรณ์ โดยอาจพิจารณาจากขนาดของสหกรณ์ ความซับซ้อนของธุรกิจ เป็นต้น

อนึ่ง กรณีที่ประชุมใหญ่เลือกผู้ตรวจสอบกิจการเกินกว่า 1 คน ผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับเลือกตั้งควรมีความรู้ในด้านการบัญชีอย่างน้อย 1 คนด้วย

3.2 ผู้ตรวจสอบกิจการควรได้รับการอบรมด้านการตรวจสอบกิจการตามหลักสูตรที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

๔. จริยธรรมของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการพึงมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานดังนี้

4.1 ตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

4.2 ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เที่ยงธรรมปราศจากอคติส่วนตัว และปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ

4.3 พึงละเว้นไม่เข้าไปมีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องในการกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ รวมทั้งที่จะทำให้เกิดอคติจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเที่ยงธรรม

4.4 พึงพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของงานตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.5 ไม่พึงรับสิ่งของหรือทรัพย์สินมีค่าใดๆ จากสหกรณ์นอกเหนือจากค่าตอบแทนที่พึงได้รับจากการตรวจสอบกิจการ

4.6 ไม่พึงเปิดเผยข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดผลเสียหายแก่สหกรณ์ซึ่งได้ทราบจากการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ต่อ

สหกรณ์ต่อการตรวจสอบใด ๆ หรือต้องให้อภัยคำในฐานะพยานตามกฎหมาย

5. แนวทางปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการควรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์รวมทั้งในเรื่องต่อไปนี้

5.1 ผู้ตรวจสอบกิจการควรสอบทานและประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ว่าเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินงานและการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพิจารณากำหนดขอบเขตและวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบให้เหมาะสมรัดกุม

5.2 ตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลิตผล การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร การรับฝากเงิน เป็นต้น

5.3 ตรวจสอบการดูแลรักษาสินทรัพย์และการใช้ทรัพยากรทุกประเภทของสหกรณ์ว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

5.4 ติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอปรับปรุงแผนงาน นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารงาน

5.5 การรายงานการตรวจสอบกิจการ

5.5.1 ประเภทของรายงานการตรวจสอบกิจการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) รายงานการตรวจสอบกิจการประจำเดือนหรือรายงานของเดือนที่เข้าทำการตรวจสอบ เป็นการสรุปผลการตรวจสอบกิจการประจำเดือนเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ

(2) รายงานการตรวจสอบกิจการประจำปี เป็นการสรุปผลการตรวจสอบโดยภาพรวมเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

(3) รายงานการตรวจสอบกิจการกรณีเร่งด่วน เมื่อปรากฏชัดเจนว่ามีเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญแก่สหกรณ์ สหกรณ์ปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศหรือคำแนะนำของทางราชการ รวมทั้งข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมหรือคำสั่งของสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการควรรับรายงานการตรวจสอบกิจการต่อคณะกรรมการดำเนินการและส่วนราชการ ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ทราบโดยเร็ว

การรายงานส่วนราชการที่มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ให้ผู้ตรวจสอบกิจการจัดส่งสำเนารายงานต่อส่วนราชการ ดังนี้

ก. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

● ส่วนภูมิภาค ส่งถึงสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ตามพื้นที่จังหวัดที่สหกรณ์จดทะเบียนจัดตั้ง

● ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) ส่งถึงกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ข. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่งถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

5.5.2 แบบรายงานการตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการควรจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

5.6 การเข้าร่วมประชุม

ผู้ตรวจสอบกิจการควรเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน และเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับรายงานการตรวจสอบกิจการที่นำเสนอต่อที่ประชุมนั้น ๆ

6. หน้าที่ของสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบกิจการ

6.1 อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือแก่ผู้ตรวจสอบกิจการ

6.2 จัดทำบัญชีเอกสารหลักฐานทางการเงินและบัญชี ตลอดจนเอกสาร หลักฐานอื่นๆ ให้เรียบร้อยและครบถ้วนพร้อมที่จะให้ผู้ตรวจสอบกิจการทำการตรวจสอบเมื่อใดก็ได้

6.3 ชี้แจงและตอบข้อซักถามต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดหาข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่ผู้ตรวจสอบกิจการ

6.4 พิจารณาปฏิบัติตามข้อทักท้วงและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ

.....

